

som er i vor Forening. De fleste andre vilde maaske have været der, hvis jeg havde tilraadet dem det; men jeg har fra-raadet det, idet de havde bedre Betingelser i Husmandskreditforeningen. Men selvfølgelig er der brodne Kar i alle Lande. Vi har ogsaa haft Taksationsmænd, som vi har haft mistænkt for at stræbe efter at faa fat i saa mange som muligt; det kan man ikke værge sig imod. Jeg vil føje til, at den højtærede Minister har Ret i, hvad han antydede med Hensyn til at faa Penge hjem. Det gælder vist alle Kreditforeninger, at jo højere Renteprocenten er, jo lavere bliver Laanene, saa det afbalancerer nogen-lunde hinanden.

Schovelin: Jeg giver den højtærede Minister Ret i to Ting, for det første i, at det ganske vist ikke i og for sig kan tænkes under normale Forhold at komme til at spille nogen stor Rolle med Hensyn til Statsgælden, om man skrider til denne Udvidelse, og naar den højtærede Minister i saa Henseende peger paa de Erfaringer, man har fra de foregaaende Udvidelser, kan han for saa vidt ogsaa have Ret. Men dertil er straks at bemærke, at disse skete paa Tidspunkter, hvor den danske Kredit var langt mere udstrakt og kunde tilfredsstilles paa langt billigere Vilkaar, end det nu har vist sig at være Tilfældet. Og til Trods for, at den højtærede Minister altsaa har Ret i denne mere almindelige Betragtning, afsvækker han dog ikke derigennem det, jeg hævdede, og som var dette, at under de vanskelige Forhold, hvorunder hele Europa i dette Øjeblik befinder sig, kan der for en hvilken som helst Stat og i Sandhed ikke mindst for Danmark opstaa Situationer, hvor ekstraordinære Laanekrav med stor Pludselighed skal tilfredsstilles. Sikkert er det, at man i de Finanshuse, som der kan være Tale om at henvende sig til, i stigende Grad er kommet ind paa den Betragtning, at Danmark saavel gennem sin Statsgæld som gennem sin Kommunegæld og endelig ogsaa gennem de private Landejendomsbesidderes Gæld er et Land, der er i Færd med i al Almindelighed at kunne betegnes som et stærkt forgældet Land, og det vil aldrig i et vanskeligt Øjeblik kunne være til Gavn for Danmark, det vil altid blive en Hindring. Det er den gamle Historie, at man bliver ved med at sige: Ja, denne Gang kan man nok gøre det; har man gjort det hidtil, gaar det ogsaa nok denne Gang. Det er den gamle sofistiske Historie med Bunkebeviset. Naar har man naaet Bunken? Man begynder med et Hvedekorn og lægger

saa eet til, og det er ikke en Bunke. Saa lægger man eet til, og det er heller ikke en Bunke, og saaledes bliver man ved, til det en skønne Dag er en Bunke. Det er den gamle Historie med Draaben, der bringer Bægeret til at flyde over. Man kan ved hver Ting, man lægger i Vægtskaalen, sige: Det vil ikke forstyrre Ligevægten og Danmarks Statslaanspolitik, om man lægger den Smule til. Men en Gang kommer det, og naar man har modtaget saa alvorlige Advarsler som vi modtog i Sommer, hvorfor saa ikke begynde at holde igen og snarest gaa nedad?

Det andet Punkt, hvor den højtærede Minister utvivlsomt ogsaa havde Ret, er dette, at man med en vis Berettigelse overhovedet vil kunne gøre gældende, at det er ikke noget nyt, naar man i dette Lovforslag vil forlænge Amortisationstiden fra 45 til 60 Aar; dette skæbnesvangre Princip er man slaaet ind paa for lang Tid siden. Ja, selvfølgelig, det anerkender jeg fuldt ud. Men lad mig dog sige, at det skete i en Periode, hvor det danske Landbrug var ganske overordentlig vanskeligt stillet, og meget under Indtryk af, at det var en Periode, hvor det gjaldt om, at alt, hvad der hed faste aarlige Ydelser, maatte man se at faa nedsat saa meget som muligt. Thi der gik en stor Landbrugskrise hærgende hen over Landet paa Grund af den udenlandske Konkurrence, og inden man fik tørnet om og fik hele Landbrugsdriften lagt saaledes om, som man lykkeligt har gjort her i Landet, var virkelig det danske Landbrug ilde stedt og i stor Knibe. Jeg kan derfor forstaa, at man kom ind paa dette Princip. Det gav ligesom en øjeblikkelig Lettelse og gjorde de aarlige Ydelser saa meget mindre i Øjeblikket. Men dette fører dog ikke til, at det, som man er kommet ind under i et Nødhjælpsaar, skulde blive knæsat som bærende Princip paa andre og nye Omraader.

Den højtærede Minister mente, at man fra vor Side eller fra min Side skulde mene, at man nok kunde unde de store Landejendomsbesiddere noget i den Retning, men ikke de smaa. Men det er jo ganske omvendt. Jeg betragter det som et Gode, at Amortisationstiden er saa kort som muligt. Det er et Gode, der bør bevares for Husmandsstanden; den bør holdes udenfor denne Udvikling. Det er urigtigt at ræsonnere saaledes, at naar man har begaaet noget forkert for de store Landejendomsbesidderes Vedkommende, hvorfor skal man saa ikke begaa det overfor de smaa Landejendomsbesiddere? Det na-